

Slovenska zgodovinska avantgarda:

med kozmopolitizmom in perifernostjo

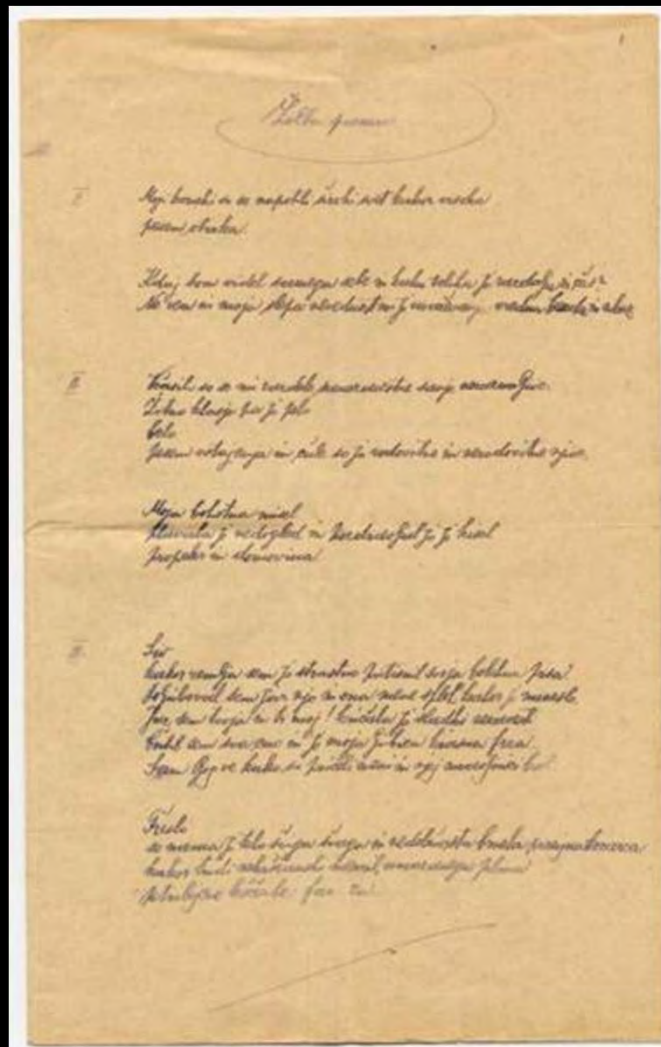
Marijan Dovič

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU

Anton Podbevšek (1898-1981)

Podbevšek: Žolta pisma (1915)

Podbevšek: 2 pesmi (1915)

Adveca, esta.

bolja, travniki, gordovi, vasi, mesta:

bolne roke, narlično strdjanje.

Karussarjenj udi, o potokih, vobica, se kri.

Del snodni korogo, diuna, obizana habkuico.

Thru, svetl. kajci, se bojonet, mesarbo' k'bruje.

Plavi popdeli, rajena, prsa, k'raa' volice.

Kuda, keraki, odbrk roge, is'ice, uniforme št'lica k'osti...

Mti, fi'nik, sak'ual, bela, rucica, p'ostni, odllini, k'elci, p'ate.

tutor V.

Volaku.

trisk, p'ca, srca, trisa, se d'uk, v daljini naraki.

beljato, okua, sice, oblike, opoklajci, se koraki.

plak, ustni, se'etl, pijau, k'raute, resiq'irauikivi.

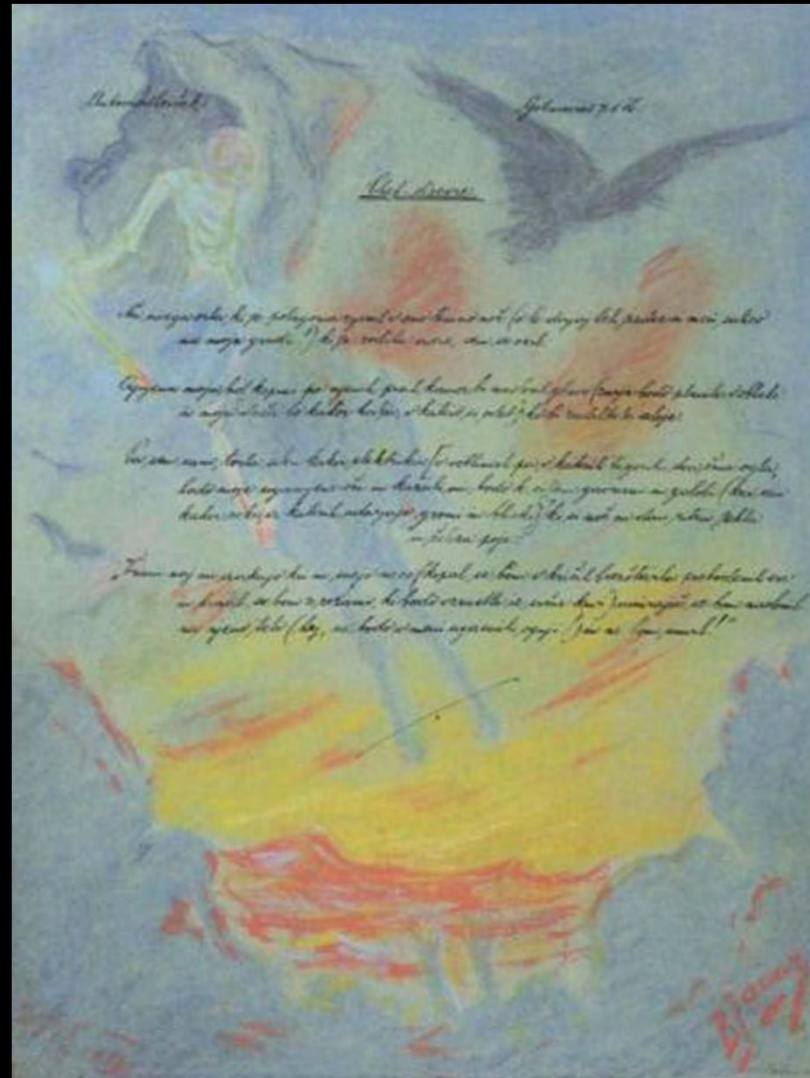
Leumi, oblaki, k'raa' ro'ic, p'ri' t'ic.

Mitoci, v'p'irauicidal, g'edovi, j'arui'logie.

Acroplau, t'ic'ic, op'raje, p'udka, str'ic, o.

tutor V.

Jakac / Podbevšek: Chef d'oeuvre (1916)

Božidar Jakac (1899-1989):
Vizija A. P. (1919)

Jakac: Podbevškov portret (1919)

Podbevšek: Električna žoga (DiS, 1920)

Električna žoga.

(V mesečni noči v družbi čudežnih rajskih ptic, ki so me obkrožale, sedečega v nočni strajci z dolgimi in širokimi rokavi v mojega očeta hiši in pele o meni, morskem svetilniku.)

Štiri razsvetljena okna so v me strmela, ko sem se odpravil iz mesta kakor po tipkah klavirja in šem se oziral v oblačno nebo. In sem si mislil: O, kdaj Ti bom enak, nebeški slikar? Kar zjutraj naulikaš, spreminjaš vsak trenutek, včasih celo naenkrat razkosaš z nožem belo platno, poškrabiš ga s curki svoje krvi in pokriješ z viharjem svoje duše. In že sem slišal odgovor, kakor da govori k meni brneč brzovjavni drog: Kolikokrat si si že stopil na glavo, ali veš?

Samo na njo ponosno in z bičem v rokah, ki najbrž ne bo nikdar vedela, da sem jo ljubil, sem mislil, na njene bele roke, ki me mogoče obemajo v sanjah, njena alabastrova prsa, iz katerih bi bolan pil kakor iz vrča, njene črne lase, o katerih se mi zdi, da segajo do tal in ki bi me v opojnih nočeh pokrile, da ne bi več videl večnokrožnega solca, njeno vitko telo, ki bi se žejno naslajalo z mojo krvjo, ki je kakor šampanjec in ki bi ji jo ponudil v zlati čaši. Zasovražil pa sem bolj kakor kdaj blede ljubico, ki hodi za menoj z opotekajočimi nogami, da se vrže suženjsko v prah pred menoj in me prosi z objokanimi očmi za ovel nagel v moji gumbnici. In že sem stal pod gigantskim slavolokom modrijanov od vsotvarjenja sveta, ki je še vedno brez strehe in skušal pasti v nje, ki so gledali svojo okolico s plešami na glavah in s čeli kakor bi gledal globokobrazdaste njive. Stal sem ravno na levi strani slavoloka in ko sem se videl kakor otroka, ki sem že metal mlinske kamene proti nebu, sem se počutil silno nesrečnega. Bilo pa je nekaj nenavadnega, ko sem videl, da mi kame-niti pogledi vseh modrijanov pritrjujejo in me pomilovalno ogledujejo.

Odbil sem se od prvega modrijana na levi strani slavoloka
kakor da sem električna žoga

in

priletel v modrijana na desni strani.

Od tega sem se zopet odbil

in

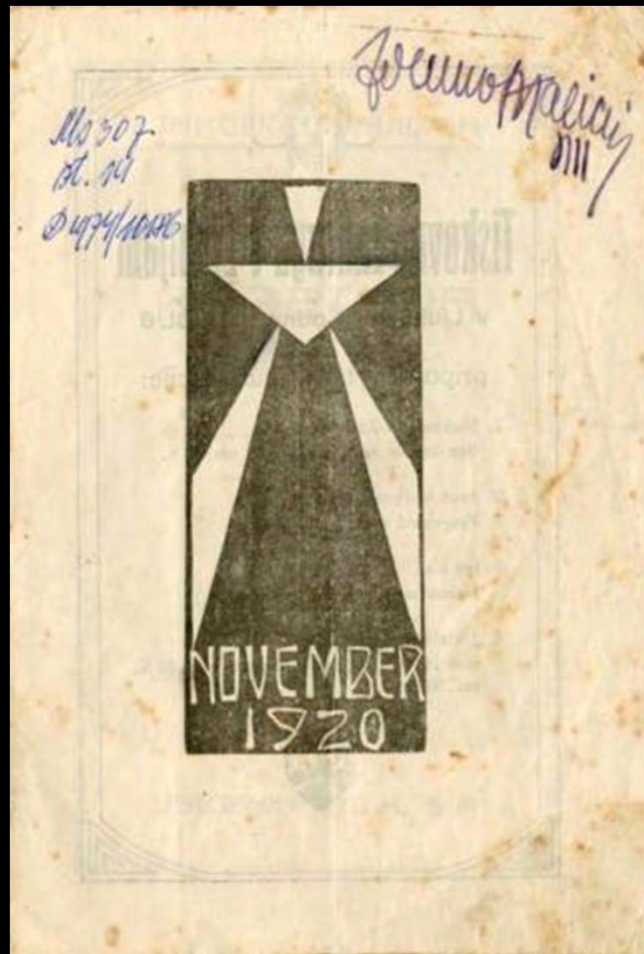
odletel v modrijana na levi strani

in

odbijal sem se navzgor
vedno v kotu 45°.

In	slavolok
ko	milijonske
sem	množice
bil	bojnih
že	ljudstev
precej	iz
visoko	vseh
v	delov
zraku,	sveta,
sem	oboroženih
nenadoma	od
zagledal	nog
korakati	do
skori	glave.

Jakac: November 1920 (naslovnica brošure)

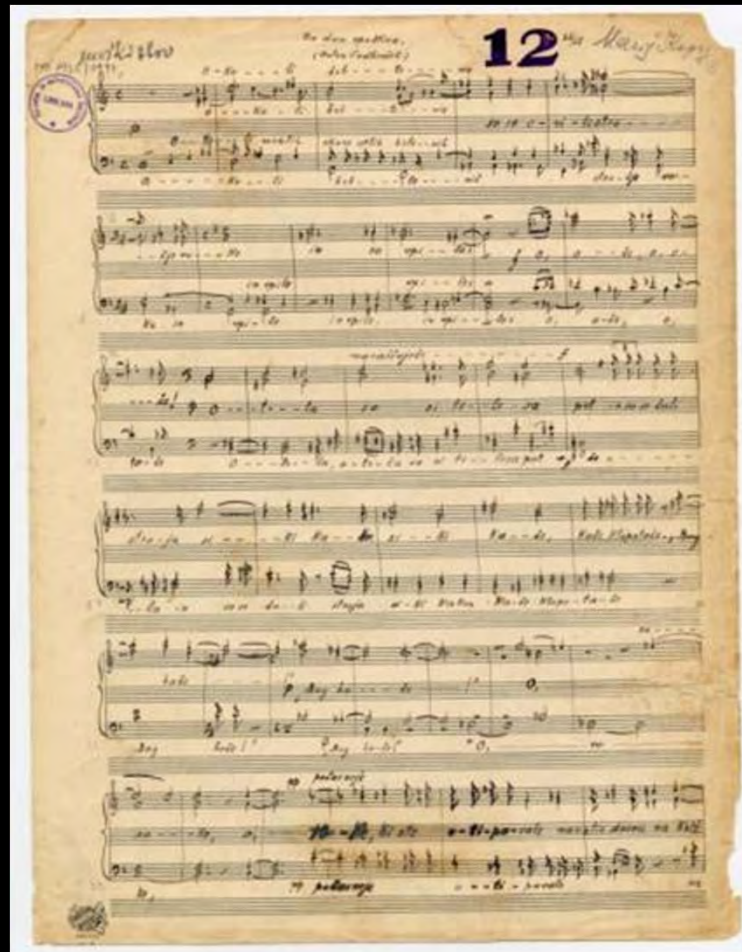
Josip Vidmar (1895-1992)

Marij Kogoj (1892-1956)

Kogoj / Podbevšek: Na dan vpoklica (1921-22?)

Branko Ve (Virgil) Poljanski / Branimir
Micić (1898-1940/47)

Svetokret (1921)

Ljubomir Micić (1895-1971)

Zenit (1921-1926)

Zenit 1922

Vinko Foretić-Vis: portret (Podbevška), Zenit 1921

Trije labodje (1922/1)

Naslovnice: France Kralj

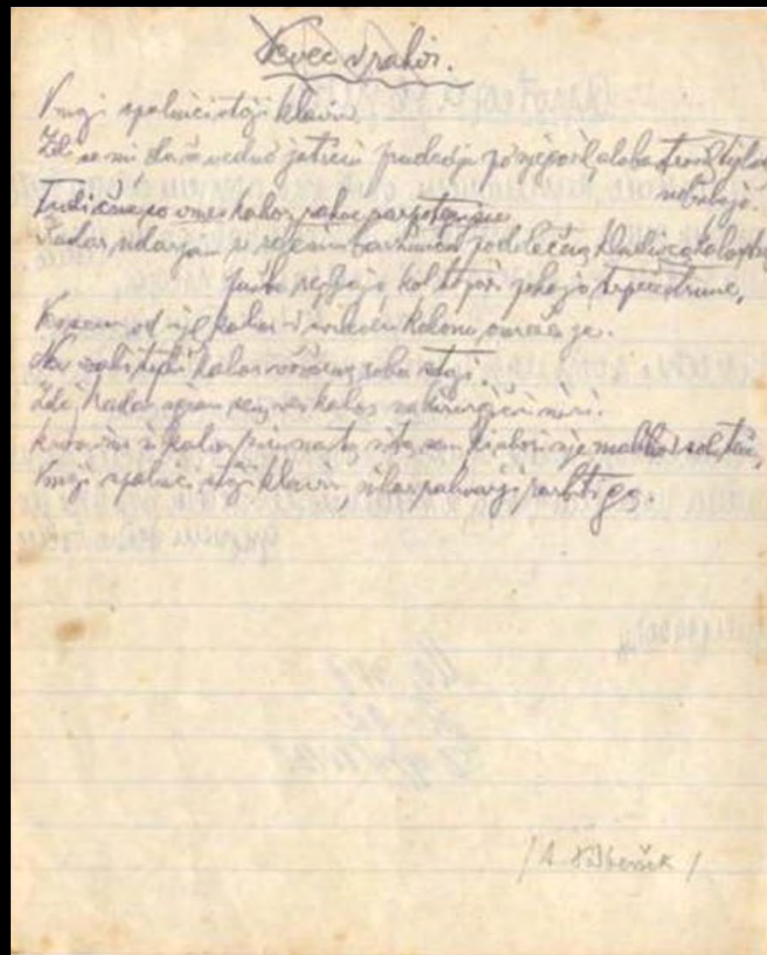

France Kralj (1895-1960): Smrt genija (1921)

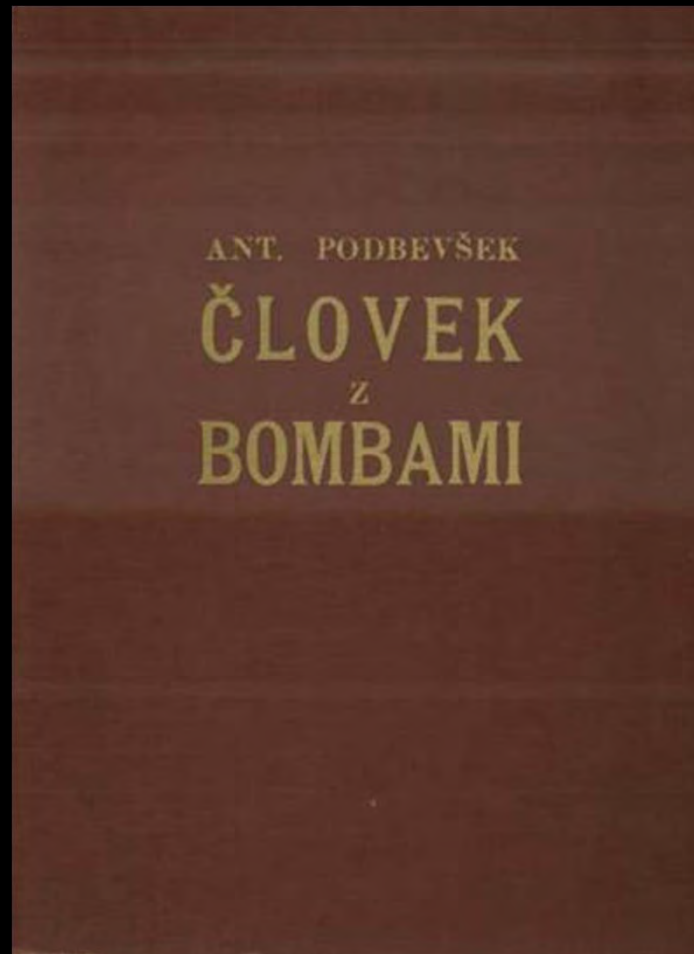

Zdenko Skalicky (1903-1933):

Pevec v rakvi

Podbevšek: Človek z bombami (1925)

Srečko Kosovel (1904-1926)

Kosovel: Sivo (1925/26)

Sivo od ulce
Sivo od Krumen
xi usje rce.

Utrvi Koraki jetui Kov

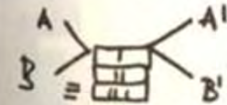
hjejs vanj

reli biti rce

re reli z rce

DINAMIZEM.

AKTIVNDST
BALKAN B

I ekspozicijem porpuzje
B'' " bozacija prvot
depreij: porpuzje
pol tike 17 d

AA' - depreij

BB' - akcij

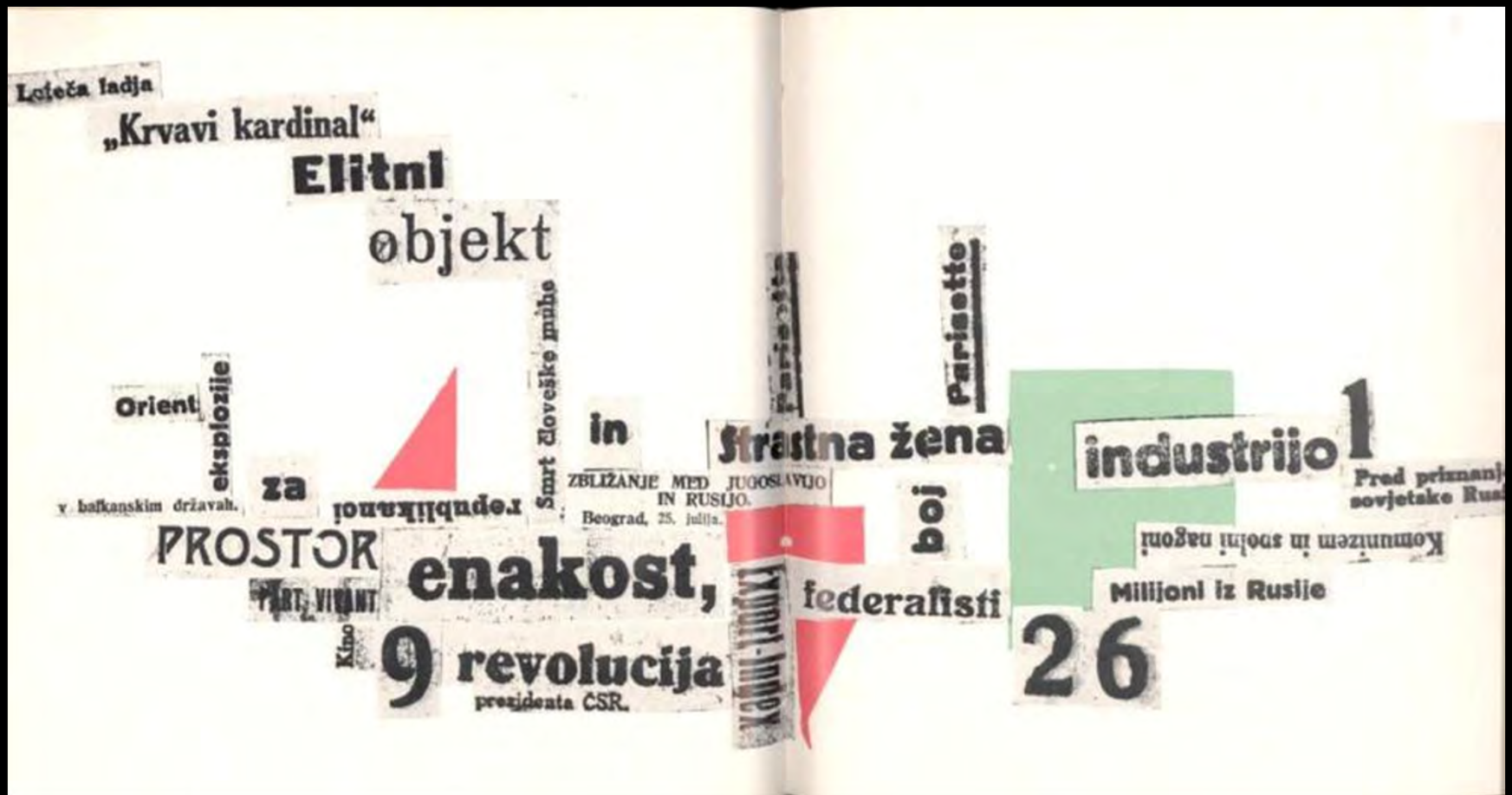
≡ reals delo

III Temelj bododuviti

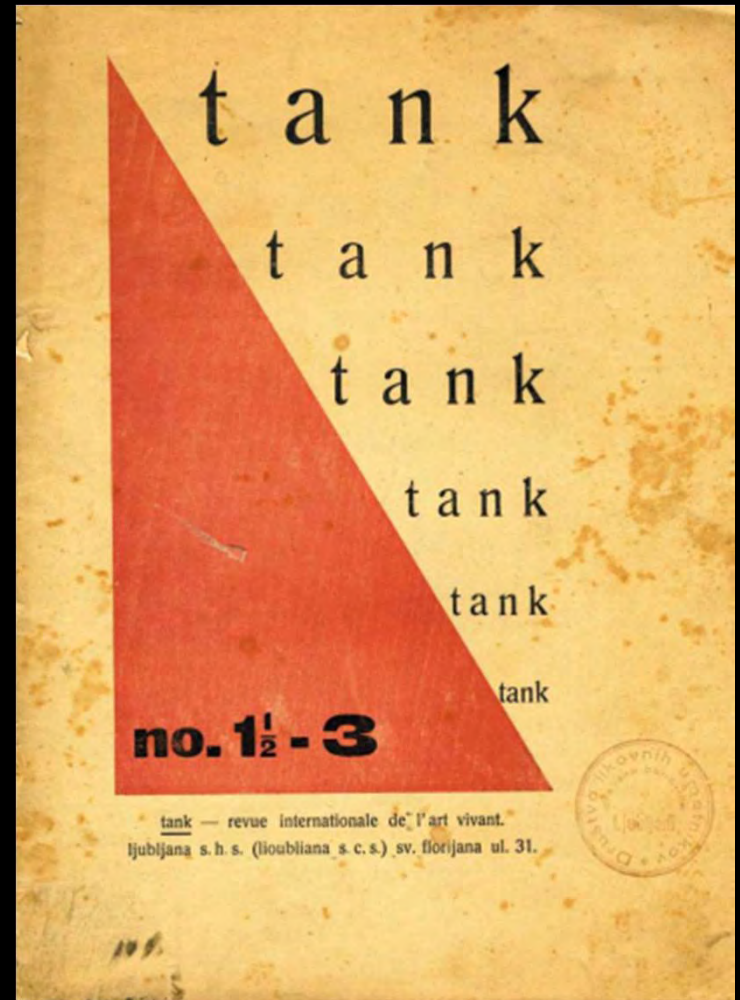
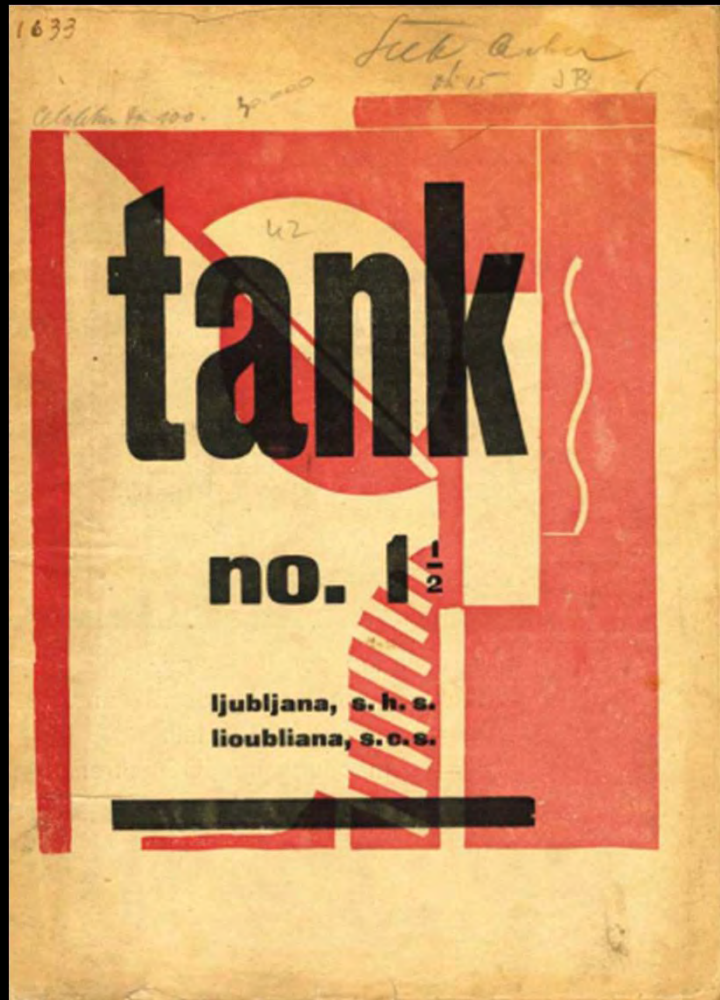
Termande vral Asturije

Kosovel: Leteča ladja (lepljenka)

1925/26

Tank (1927)

Ferdo Delak (1905-1968)

Avgust Černigoj (1898-1985)

Černigoj: Avtoportret (1926)

Černigoj: Srečko Kosovel (1926)

Edvard Stepančič (1908-1991): Kompozicija (1927)

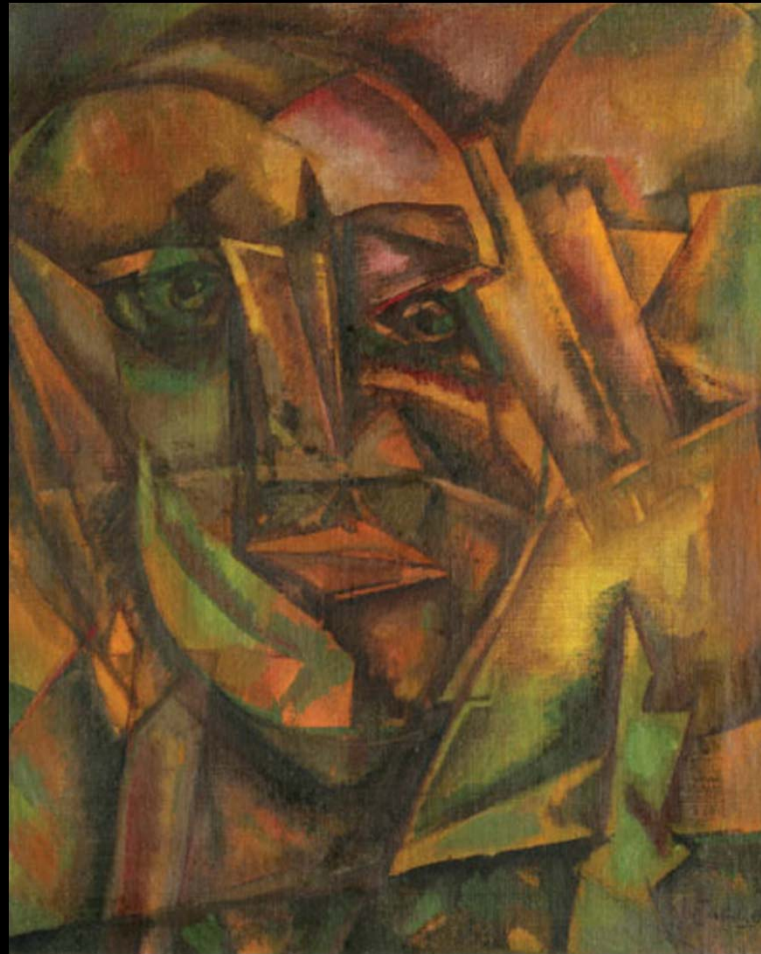
Veno Pilon (1896-1970)

Veno Pilon (1896-1970):
Marij Kogoj (1923)

Ivan Čargo (1898-1958)

Der Sturm (1910-1932)

